

Aan de slag met de Omgevingswet

Collegebericht: planning invoering Omgevingswet

Raadsinformatiebrief Omgevingswet, juli 2020
Registratienummer: 646836
(Plan van aanpak 2017009402)

Omgevingswet

Op 29 juni 2017 heeft uw raad in Heemstede een besluit genomen over het plan van aanpak voor de invoering van de Omgevingswet.

Missie

Samen werken aan een aantrekkelijke leefomgeving, waarin elke inwoner weet wat kan en mag en waar de gemeente faciliteert.

Doelen

- Bescherming en versterken van een aantrekkelijke woonomgeving;
- Grotere betrokkenheid inwoners bij inrichten van een aantrekkelijke leefomgeving;
- Betere processen voor het realiseren van een aantrekkelijke leefomgeving.

Nieuwe datum invoering Omgevingswet

Het Rijk en de koepels van gemeenten, provincies en waterschappen hebben onlangs overeenstemming bereikt over een nieuwe datum voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet. De nieuwe datum was nodig door de vertraging in de ontwikkeling en implementatie van het landelijk Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) i.v.m. de corona-crisis. Met de datum van 1 januari 2022 willen zij extra tijd en ruimte bieden voor een goede invoering van de wet. Minister Ollongren van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties is daarmee van mening dat deze datum voldoende ruimte geeft om het wetgevingsproces af te ronden, het DSO op te leveren, de regelgeving goed te implementeren en ermee te oefenen.

Oordeel voortgang VNG

De VNG constateerde eerder dat de gemeente Heemstede met het programma Omgevingswet goed op weg was en dat wij daarbij de minimale eisen voor de invoering van de wet zeker zouden bereiken. Dit sloeg toen nog op de oorspronkelijke datum van de inwerkingtreding. Door het uitstel is

ons streven de voortgang onverminderd in het programma te houden en de planning zo min mogelijk aan te passen en daarmee extra ruimte aan de achterkant over te houden.

Planning

Er zijn een groot aantal besluiten die het college respectievelijk uw raad moeten nemen om de wet goed uit te kunnen voeren. Sommige besluiten moeten genomen zijn voordat de wet in werking treedt, voor andere besluiten hebben we wat langer de tijd.

In deze brief nemen wij u mee in de planning op de onderwerpen waarvoor door ons college en/of uw raad een besluit genomen moet worden. Daarnaast zijn er aantal onderwerpen waarover uw raad geen inhoudelijk besluit hoeft te nemen, maar die wel de bedrijfsvoering van de gemeente raken. Hieruit kunnen tijdelijke of structurele financiële consequenties voortvloeien waar uw raad mee geconfronteerd kan worden. Deze onderwerpen zullen wij onderstaand toelichten. De onderwerpen zijn gerangschikt onder de overkoepelende projecten van het programma Omgevingswet.

Gevolgen Corona

De actualiteit stond de afgelopen in het teken van de maatregelen om het coronavirus onder controle te krijgen. Dit heeft ook geleid tot gevolgen voor invoering van de Omgevingswet in de gemeente Heemstede. Zo hebben we een aantal werkateliers of bijeenkomsten t.b.v. onze projecten moeten doorschuiven tot na het zomerreces. Gecombineerd met de extra inspanningen en aanpassingen die de gevolgen van het coronavirus hebben gevraagd van de gemeente, zien we op enkele projecten noodzaak om de planning te herijken. We willen de invoering van de wet goed doen en dat vereist een goede voorbereiding en zorgvuldig proces.

Projecten binnen het programma Omgevingswet

Omgevingsvisie

De omgevingsvisie is het overkoepelende verhaal waarin de grote lijnen van de voorgenomen ontwikkelingen in de gemeente worden vastgelegd. De omgevingsvisie raakt aan de fysieke leefomgeving in de breedste zin van het woord. Kort samengevat is een omgevingsvisie een integrale visie op de fysieke leefomgeving. Dit betekent dat de reikwijdte veel breder is dan de traditionele structuurvisie. Met de omgevingsvisie verwoorden we samenhangend 'wat voor een gemeente we willen zijn'. Dat betekent dat dat alle onderwerpen van een omgevingsvisie op elkaar zijn afgestemd, zodat er één totaalvisie ontstaat op onze fysieke leefomgeving. Als we weten wat voor een gemeente we willen zijn (ambitie), dan weten we ook wat er moet gebeuren om daar te komen (doelen).

1. Besluitvorming over de omgevingsvisie

Gemeenten moeten vooralsnog uiterlijk op 1 januari 2024 een door de raad vastgestelde omgevingsvisie hebben. De voorbereidingen hiervoor zijn gestart. Het plan van aanpak is door uw raad vastgesteld op 1 november 2018. Daarna heeft uw raad op 27 juni 2019 de beleidsanalyse Omgevingsvisie fase 1 'Heemstede van A tot Z' vastgesteld. De opgaves en effecten op de leefomgeving zoals gesteld in de beleidsanalyse 'Heemstede van A tot Z', alsmede bovenlokale opgaves vanuit o.a. de Bereikbaarheidsvisie en Regionale Energiestrategie maken een goede integrale omgevingsvisie voor Heemstede van groot belang. Om deze reden hebben wij eerder dan wettelijke einddatum behoefte hebben aan een goede omgevingsvisie.

Momenteel wordt er gewerkt aan fase 2: de visie-op-hoofddlijnen met ontwikkelscenario's die naar verwachting in het eerste kwartaal van 2021 aan uw raad wordt aangeboden. Door het coronavirus heeft het projectteam een aantal werkateliers met bewoners moeten doorschuiven. Als gevolg daarvan is de planning zo aangepast dat de vaststelling van het ontwerp omgevingsvisie door de raad gepland staat voor september 2021. De vaststelling van de definitieve omgevingsvisie staat gepland voor eind 2021.

2. *Besluitvorming over de PlanMER*

Voor een omgevingsvisie kan het verplicht zijn een PlanMER (milieueffectrapportage) door te lopen indien het plan kaders stelt voor activiteiten in het plangebied waarvoor volgens de wet Milieubeheer een beoordeling op de milieueffecten verplicht is. Ook dient een dergelijke procedure daarvoor te worden doorlopen, indien de ontwikkelingen binnen het plan mogelijk tot significante gevolgen leiden voor Natura 2000-gebieden. In samenwerking met een extern ingenieursbureau zal in de tweede helft van dit jaar worden onderzocht in hoeverre voor onze omgevingsvisie een PlanMER noodzakelijk is. De uitkomsten van het onderzoek zullen wij samen met het eindproduct van fase 2: de visie-op-hoofdlijnen aan uw raad aanbieden. Indien een PlanMER noodzakelijk is zal deze, samen met eindproduct van fase 3: het ontwerp van de omgevingsvisie, ter besluitvorming voorgelegd worden.

Omgevingsplan

De Omgevingsvisie is de basis voor het Omgevingsplan dat daarna volgt. Op die manier worden de ambities uit de visie geborgd in regels. Het Omgevingsplan geeft juridisch bindende regels voor alle functies en activiteiten in de fysieke leefomgeving in de gemeente. Uiteindelijk moet per locatie zo goed mogelijk duidelijk worden wat er kan en mag en hoe zowel het college als de raad zijn bevoegdheden en wettelijk instrumentarium inzet om te reageren op initiatieven.

3. *Besluitvorming over de aanpak van het gemeente-dekkend omgevingsplan*

Alle gemeenten moeten uiterlijk 1-1-2029 een gemeente-dekkend omgevingsplan hebben. Vanaf het moment van inwerkingtreding van de wet, hebben we dus een aantal jaren de tijd om hiernaar toe te groeien. Het omgevingsplan is een nieuwe planvorm, waarin alle regels in het fysieke domein worden vastgelegd. Het gaat om regels die nu in bestemmingsplannen, lokale verordeningen en in de bruidsschat (regels die het Rijk overhevelt naar de gemeente) zijn opgenomen. Het omzetten van deze regels naar een omgevingsplan is een grote opgave. Om hiermee te oefenen gaan we, nadat de ontwerp omgevingsvisie is vastgesteld voor de hele gemeente, een pilot omgevingsplan voor het gebied Woonwijken Noordwest uitwerken. Op basis van de ervaringen met dit plan worden de omgevingsplannen voor de rest van Heemstede uitgerold. Hiervoor zullen wij u in de laatste kwartaal van 2021 een planning aanleveren.

4. *Besluitvorming adviesrecht raad bij buitenplanse omgevingsplanactiviteiten*

Het gaat hier om 'buitenplanse omgevingsvergunningen voor een omgevingsplan activiteit'. Die kennen we nu ook. Het zijn de vergunningen waarmee het college kan afwijken van een bestemmingsplan waarvoor de bevoegdheid niet in dat plan zelf staat, maar in de wet. Een belangrijke bevoegdheid dus. Nu is de raad hierbij betrokken via de verklaring van geen bedenkingen.

In de toekomst kan de raad gevallen aanwijzen waarbij advies van de raad nodig is. Dat is bindend: het college mag hiervan niet 'gemotiveerd afwijken' wat bij een gewoon advies wel kan. Praktisch gezien is dit dus een instemmingsrecht. De raad kan via het bindend advies invloed hebben op ontwikkelingen die afwijken van het omgevingsplan. Naar verwachting zullen de huidige categorieën waarvoor nu een 'Verklaring van geen bedenkingen' van de gemeenteraad nodig zijn, de basis vormen voor een vertaling naar dit adviesrecht. Wij zullen het onderzoek hiervoor in de tweede helft van 2020 starten en uw raad daarover, eind 2020, via een beeldvormende avond nader over informeren. Besluitvorming door uw raad staat voor de eerste helft van 2021 gepland.

Was-wordt

In dit project houden we ons bezig met het inventariseren van alle regelgeving en beleid in de gemeente Heemstede over de Fysieke Leefomgeving (FLO). De projectgroep is nadat het alle verordeningen in beeld heeft gebracht, deze aan het doorlopen op relevantie voor het omgevingsplan. Daarnaast wordt de bruidsschat bestudeerd, waarbij per regel het effect voor de gemeente Heemstede wordt beoordeeld.

5. *Besluitvorming over de omgang met de regels uit de bruidsschat*

In de projectgroep wordt kritisch bekeken of de regels uit de bruidsschat kunnen worden overgenomen of, al dan niet na aanpassing, geschrapt kunnen worden. De conclusies van de projectgroep 'Was-wordt' leggen we met een nader advies in tweede helft van 2020 voor aan de raad. Het besluit van de raad over de regels uit bruidsschat kunnen na de inwerkingtreding van de Omgevingswet juridisch geïntegreerd worden in het omgevingsplan.

6. *Besluitvorming over de verordening fysieke leefomgeving*

Voor de regels uit de bruidsschat en het lokale fysieke domein, die uiteindelijk moeten gaan landen in het omgevingsplan (zie punt 3) zullen we bezien of deze, als tussenstap, opgenomen kunnen worden in een nieuwe 'verordening fysieke leefomgeving'. Daarmee kunnen een groot aantal bestaande losse (beleids-) regels komen te vervallen, dan wel worden aangepast. Ook de APV zal dan gewijzigd worden: de onderdelen die gaan over de fysieke leefomgeving gaan uit de APV en komen uiteindelijk in het omgevingsplan en dus mogelijk voorafgaand in nieuwe verordening fysieke leefomgeving. De onderdelen die gaan over openbare orde en veiligheid blijven sowieso onderdeel van de (afgeslankte) APV. Met de verkenning over de nut en noodzaak voor een verordening fysieke leefomgeving gaan we in het derde kwartaal 2020 starten. Eventuele besluitvorming daarover (en over de eventueel aangepaste overige verordeningen) is gepland voor na het zomerreces van 2021.

Participatie

De Omgevingswet stimuleert participatie. In de wet staat dat initiatiefnemers moeten aangeven of er geparticipeerd is. Hoe zij dit vormgeven is door de wetgever bewust opengelaten. Dit om ruimte te laten voor vormen van participatie die aansluiten bij de aard van de opgave en bij de eigen visie van gemeenten op participatie. Uw raad heeft daarvoor als eerste stap op 28 mei het nieuwe participatiebeleid voor Heemstede vastgesteld. Dit participatiebeleid vormt het uitgangspunt in hoe participatieve trajecten binnen de omgevingswet vormgegeven worden. Wij zullen u hierover eind 2020 via een beeldvormende avond nader informeren.

7. *Besluitvorming over omgevingsplanactiviteiten, waarvoor uw raad participatie verplicht wil stellen.*

Voor initiatieven (ook van derden) is participatie verplicht indien het een buitenplanse omgevingsplanactiviteit betreft en indien de raad heeft besloten dat bij dat type activiteit een participatieverplichting geldt. De raad kan daarbij tevens op hoofdlijnen aangeven waaraan deze participatie moet voldoen. Daarbij ligt de nadruk op de kwaliteit van het participatieproces, niet op de uitkomst. De raad moet daarvoor, indien zij dit wenst, wel een besluit nemen voor welke buitenplanse omgevingsplanactiviteiten zij deze verplichting op wil leggen. In navolging van de beeldvormende avond, zullen wij u hierover het eerste kwartaal van 2021 een voorstel doen.

DSO

Alle informatie over de fysieke leefomgeving moet op een of andere wijze ondergebracht worden in het door het Rijk te ontwikkelen DSO (Digitaal Stelsel Omgevingswet). Als gevolg van het coronavirus heeft de landelijke ontwikkeling en implementatie van DSO vertraging opgelopen. De ontwikkeling en implementatie is er op gericht om lokale systemen en de onderdelen van de landelijk voorziening, zoals het Omgevingsloket met elkaar te laten functioneren. Zo kunnen we gegevens als omgevingswetbesluiten, toepasbare regels en vergunningaanvragen uitwisselen met het Omgevingsloket.

8. *Het aanschaffen en implementeren van noodzakelijke software voor aansluiting op het DSO*

Met het project DSO hebben we intern de benodigde software aangeschaft voor het aansluiten op de landelijk voorziening DSO (digitaal stelsel omgevingswet). Hiermee zijn we in staat om voor de inwerkingtreding van de wet te kunnen voldoen aan de minimale van eisen van de VNG voor het:

- het kunnen ontvangen van aanvragen en meldingen
- het kunnen maken en publiceren van omgevingswet-besluiten (waaronder omgevingsplannen)

- het kunnen opstellen en publiceren van toepasbare regels en beslisbomen

De aanschaf en implementatie heeft geleid tot zowel eenmalige als structurele extra kosten. De eenmalige aanschaf- en implementatiekosten zijn onderdeel van programmabegroting voor de invoering van de Omgevingswet. De structurele lasten worden meegenomen bij de begrotingsbehandeling vanaf het jaar 2021.

Dienstverlening

Er is intern een Plan van Aanpak opgesteld om de Vergunning-, Toezicht- en Handhaving te laten voldoen aan de minimale uitgangspunten en eisen die de Omgevingswet stelt. Door de VNG is een inventarisatie gemaakt van 21 acties die gemeenten minimaal moeten uitvoeren om goed voorbereid te zijn op de Omgevingswet. Alle acties die de direct of indirect de dienstverlening betreffen zijn opgenomen in het Plan van Aanpak.

9. *Het doelmatig afhandelen van aanvragen voor omgevingsplanactiviteiten en –initiatieven*

De doorlooptijd van een aantal procedures gaat onder de Omgevingswet van 26 naar 8 weken. Daarnaast moeten aanvragen integraler beoordeeld worden. Dat betekent dat we de bestaande interne processen en de werkafspraken met verbonden partijen en andere bevoegde gezagen moeten herzien. Dit vraagt het volgende:

- Interne processen inrichten op basis van de uitgangspunten van de Omgevingswet, met het doel om binnen de gestelde termijn een aanvraag integraal te kunnen beoordelen en initiatiefnemers snel van de noodzakelijke informatie te kunnen voorzien;
- De bestaande samenwerkingsafspraken (SLA's) en dienstverleningsovereenkomsten (DVO's) met verbonden partijen en andere bevoegde gezagen beoordelen en eventueel herzien.

10. *Besluitvorming over de herziening van het VTH-Beleid*

Het huidige beleid voor Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving is vastgelegd in de beleidsnota 'VTH-Beleid Heemstede 2019-2022'. De verplichting hiertoe is thans gelegen in de Wabo en na de zomer zal gestart worden met een traject om te bezien in hoeverre dit overgezet moet worden naar de Omgevingswet.

Wij zullen u over de twee bovenstaande punten via de gebruikelijke maandelijkse 'Stand van zaken Omgevingswet' blijven informeren qua mijlpalen en eventueel benodigde beslismomenten.

11. *Besluitvorming over de (gemeentelijke) adviescommissie*

Anders dan nu, is onder de Omgevingswet een welstandscommissie (of een commissie ruimtelijke kwaliteit) alleen nog verplicht voor het toetsen van de aanvraag voor een omgevingsvergunning voor een rijksmonument. Daarnaast kunnen ook andere adviesrollen bij de commissie belegd worden. De gemeente moet zich dus beraden op de gewenste invulling van deze commissie en zorg dragen voor de inrichting. De besluitvorming over welke activiteiten de commissie advies mag uitbrengen worden opgenomen in het omgevingsplan. Bij de vaststelling van de 'Welstandsnota 2016 Heemstede' is als voorwaarde gesteld om deze na twee jaar te evalueren. Deze evaluatie vindt momenteel plaats, op basis van het amendement dat uw raad in april 2019 heeft aangenomen op het besluit 'Welstand en Omgevingswet'. De uitkomst van het onderzoek, dat na het zomerreces aan de raad gepresenteerd zal worden, zal dus bepalend zijn of de adviescommissie al dan niet zal worden uitgebreid met de reguliere welstandstaken. Op basis daarvan komen wij in navolging daarop in de eerste helft van 2021 naar uw raad met een voorstel over de rol en taken van de in te stellen gemeentelijke adviescommissie.

Financiën

Hoewel de financiële opzet uit het plan van aanpak 'De Omgevingswet in Heemstede en Bloemendaal' op dit moment nog steeds voldoende is, raakt het invoeren van de Omgevingswet veel plekken in de gemeentelijke organisatie. In het project Financiën worden de financiële consequenties in kaart gebracht.

12. Besluitvorming aanpassen leges(verordening)

Gemeenten moeten vóór inwerkingtreding van de Omgevingswet hun leges(verordening) aangepast hebben. Dit betreft twee onderdelen:

- a) aanpassing vanuit wettelijke eisen, waaronder het verdwijnen van een aantal vergunningen, het splitsen van de bouwtechnische en de ruimtelijke toets bij vergunningen, de mogelijkheid om leges te heffen op milieuvergunningen, wijzigingen in terminologie en kostenstructuur;
- b) aanpassingen vanuit lokale keuzes die samenhangen met de gemeentelijke filosofie op regulering. Als gevolg van deze lokale keuzes, is de legesverordening de aankomende jaren naar verwachting sowieso aan veranderingen onderhevig, in ieder geval totdat er zicht komt op het definitieve, gemeente-dekkende omgevingsplan.

Het vraagstuk van kosten en dekking voor dienstverlening aan derden (in het kader van omgevingsplan-initiatieven), hangt direct samen met ons project Dienstverlening. De vaststelling van de nieuwe legesverordening wordt conform het reguliere proces en planning ter vaststelling voorgelegd aan de raad. Daarvoor is het belangrijk om via een impactanalyse zicht te krijgen in de potentiële consequenties voor de gemeentelijke begroting. Hiermee is ambtelijk in samenwerking met adviesbureau BMC al gestart, waarover wij uw raad na het zomerreces zullen informeren.

Overig

In aansluiting op bovenstaande onderwerpen zijn er nog aantal overige besluiten die het college voor de inwerkingtreding van de wet moet zal moeten nemen. Denk daarbij aan zaken die met de name voor de bedrijfsvoering van de gemeente van belang zijn, zoals delegatie- en mandaatbesluiten voor o.a. het verlenen van omgevingsvergunningen, etc. Wij zullen u hierover in de komende overzichten 'Stand van zaken Omgevingswet' blijvend informeren.

Namens het college van burgemeester en wethouders,
De wethouder,

A.P. van der Have

Bijlage: Globale planning invoering Omgevingswet

Geel = voorbereiding, waarin ook beeldvormende bijeenkomsten met de raad(scommissies) aan de orde kunnen zijn.

Groen = besluitvorming.

Project	Nummer in de tekst	2020		2021				2022
		Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	1 ^e helft
Omgevingsvisie								
- Fase 2: visie-op-hoofdlijnen	1							
- (ontwerp)omgevingsvisie	1							
- PlanMER	2							
Omgevingsplan								
- Pilot omgevingsplan Woonwijken Noordwest	3							
- Aanpak/ planning gemeente dekkend omgevingsplan	3							
- Adviesrecht raad omgevingsplanactiviteiten	4							
Was-Wordt								
- Omgang met de bruidsschat	5							
- Verordening Fysieke Leefomgeving	6							
Participatie								
- Verplichte participatie bij omgevingsplanactiviteiten	7							
DSO								
- Aanschaf, implementatie en aansluiting software	8							
- Opstellen en publiceren toepasbare regels	8							
Dienstverlening								
- Doelmatige afhandeling aanvragen en initiatieven	9							
- Herziening VTH-beleid	10							
- Gemeentelijke adviescommissie	11							
Financiën								
- Analyse financiële impact Omgevingswet	12							
- Aanpassen legesverordening	12							